

Faktablad: Våra kläder

Varför köper vi så mycket kläder?

Jo, det finns många saker som spelar in. Det kommer hela tiden nya trender och nya plagg i butikerna som lockar till fler köp. Kläder säljs ofta till ett lågt pris, vilket innebär att många fler har råd att köpa nya kläder ofta. Att köpa kläder har blivit en hobby och en fritidsaktivitet för många.

Vad är problemet?

Kläderna innehåller material som kräver stora resurser att producera. De har gått igenom flera tillverkningssteg och ofta passerat flera länder för att bli färdiga plagg. Bomullen i en t-shirt kan till exempel ha odlats i Indien, tyget stickats i Pakistan, färgats i Bangladesh och tröjan sytts upp i Turkiet innan den slutligen når butiken i Sverige.

Det finns inte oändliga resurser för att tillverka kläder. Det går inte att odla så mycket bomull så att alla i världen kan konsumera t-shirtar på samma sätt som vi gör i Sverige – det skulle inte bomullen räcka till.

Det är miljöbelastande att tillverka kläder. Det krävs stora mängder kemikalier, vatten och energi för att framställa fibrer, färga och tillverka tyger och transportera kläder. Farliga kemikalier kan skada miljön i det land där kläderna tillverkas och innebär en risk för de som arbetar i odlingarna och på fabrikerna. Det kan också finnas kvar farliga kemikalier i det färdiga plagget som kan innebära en hälsorisk för den som använder kläderna.

Kläder kan vara tillverkade under dåliga arbetsförhållanden. Det är inte ovanligt med barnarbete, långa arbetsdagar, dåliga löner, hälsoskadliga kemikalier och farliga arbetsmiljöer.

Om företaget som säljer kläder inte har en bra kontroll på hur tillverkningskedjan ser ut och ställer krav på sina fabriker finns stor risk att plagget har tillverkats på ett oschysst sätt.

En tröjas livscykel. Illustratör: Sofia Liljander

Så här påverkas miljön

Vatten används i många av textiltillverkningens steg för att färga, bleka, och behandla tygerna. Men det är framförallt i odlingen av bomullsfibrer som den stora vattenförbrukningen sker. Ett kilo bomull kräver i snitt så mycket som 10 000 liter vatten!

Kemikalier används i stort sätt i alla steg av tillverkningen och är nödvändiga för att förvandla en fiber till ett färdigt plagg. I oekologisk odling besprutas bomullen med bekämpningsmedel för att förhindra skadedjur. Det används kemikalier för att göra fibrer till garn och för att göra garn till väv. Det används kemikalier för att bleka, färga och behandla tyger. Ibland tillsätts kemikalier i transporten för att förhindra mögel.

Vissa kemikalier är ofarliga medan andra kan innebära problem för de som arbetar i produktionen, för dig som använder kläderna och/eller för den omgivande miljön. Kemikalierna kan vara cancerframkallande, allergiframkallande, påverka förmågan att bli med barn, skada fiskar och andra vattenlevande djur.

Klimatpåverkan brukar mätas i **koldioxidekvivalenter** (CO₂e) som är ett mått för att beräkna hur mycket växthusgaser som en produkt bidrar med. De olika växthusgaserna påverkar klimatet olika mycket. För att kunna jämföra olika gaser med varandra räknas deras klimatpåverkan om till koldioxidekvivalenter som visar hur mycket koldioxid som skulle ge motsvarande klimatpåverkan.

Många textilföretag har börjat göra livscykelanalyser för att se hur stor klimatpåverkan deras produkter har. Då tittar man på alla tillverkningssteg, från odling till färdigt plagg. Klimatpåverkan från tillverkningen av kläder är också stor och är ännu en anledning till att sköta om sina plagg. För att ge kläderna en så lång livslängd som möjligt bör de tvättas i rätt temperatur. Ibland kan det räcka med att vädra kläderna istället för att tvätta.

Klädernas miljö och klimatpåverkan i siffror:

	Liter vatten	Kilo kemikalier	Kilo CO2e
T-shirt av bomull	2600	0,8	4,5
Jeans	6200	1,4	13
Fleecetröja	100	0,8	11
Polyesterklänning	150	1,4	17

Figuren är uträknad med följande underlag:

T-shirt - 250 gram bomull, inklusive tryck.

Jeans - 600 gram bomull, denim.

Fleecetröja - 300 gram polyester.

Polyesterklänning -500 gram polyester.

Som jämförelse så motsvarar 6200 liter vatten ungefär 41 fyllda badkar. 1,4 kilo kemikalier är lika mycket som behövs för att köra en diskmaskin 78 gånger. Och 17 kilo CO2e motsvarar koldioxidutsläpp från 89 kilometers bilkörning med en medelstor bil.

Lagar för kläder och frivilliga märkningar

I Europa finns en kemikalielagstiftning som heter REACH som förbjuder vissa farliga kemikalier som kan hittas i textil. Lagen är inte heltäckande utan det finns också ämnen som är farliga men ändå inte omfattas av lagen. Dessutom finns farliga ämnen som får användas om tillverkningen sker utanför Europa. I REACH ingår det inte några krav på att det ska vara rättvisa förhållanden för de som arbetar i fabriker.

Det innebär att det inte går att lita på att kläder som säljs i butiker i Sverige har tillverkats på ett schysst sätt. Därför finns det frivilliga märkningar för textil. Bra Miljöval, GOTS, Svanen och EU-blomman är exempel på olika miljömärkningar och innebär:

- **bra fibrer**, t.ex. ekologiskt odlad bomull eller återvunna material
- **bra tillverkning**, som rening av avloppsvatten och luft plus förbud mot farliga kemikalier
- **bra arbetsförhållanden**, t.ex. förbud mot barnarbete och långa arbetsdagar
- **bra produkter**, inga hälso- eller miljöfarliga kemikalier i kläderna

Om ett plagg innehåller ekologisk bomull innebär det att bomullsfibrerna har odlats ekologiskt utan bekämpningsmedel, men det säger inget om vilka kemikalier som har använts för att färga tygerna, om det är några utsläpp från fabriker och liknande.

Det finns också andra typer av märkningar för textil. Oeko-Tex® Standard 100 visar att det inte finns några hälsofarliga ämnen kvar i produkten som kan påverka dig som använder kläderna. Fairtrade tittar på sociala förhållanden, som barnarbete, arbetstider, löner och liknande.

Så tycker Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen tycker att de som köper mycket kläder behöver minska antalet inköp och istället använda sina plagg längre.

Det bästa är att köpa second hand och i andra hand miljömärkta kläder. Om det inte finns så är det bra att titta efter miljöbättre material, till exempel ekologisk bomull och att satsa på kvalitet. Det är också viktigt att välja plagg som kan användas många gånger.

Vi tycker att lagstiftningen behöver skärpas så att de som köper kläder ska kunna känna sig trygga med att ett plagg har tillverkats på ett bra och hållbart sätt och att kläderna inte innehåller några farliga kemikalier.

Call to action - sidebar:

[Faktablad: Cirkulär ekonomi](#)

Promos i sidebar:

[Följ T-shirten](#)

[Avfallstrappan](#)